

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

*Πρόγραμμα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων
Πράξη: «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις δεξιότητες
μέσω εργαστηρίων» (MIS 5092064)*

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και
την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΦΡΟΝΤΙΖΩ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

3. Παγκόσμια και Τοπική Πολιτιστική Κληρονομιά

Μεσόγειος, η θάλασσα που Ενώνει Πολιτισμούς

Μαρία Κεφαλάκη, PhD Επιστημών Αγωγής

Φιλοσοφία –Σκοπιμότητα προγράμματος

Σκοπός του προγράμματος είναι οι μαθητές/-τριες να αποκτήσουν θετική στάση ως προς τα μνημεία, ως σημαντικά δημιουργήματα των ανθρώπων διαφορετικής πολιτισμικής και ιστορικής προέλευσης, να αναγνωρίσουν τη διαφορετική πολιτισμική έκφραση στον χρόνο μέσα από αυτά, να σέβονται την πολιτισμική διαφορετικότητα, να νιώθουν προθυμία να τα επισκέπτονται, να αναγνωρίζουν τους κινδύνους από τους οποίους απειλούνται και να δρουν θετικά για τη διατήρησή τους στον χρόνο.

Τα μνημεία, ως ιστορικοί χώροι δομημένου περιβάλλοντος, προσδιορίζουν τη δράση των ανθρώπων σε διαφορετικό χρόνο και τόπο και παράλληλα συνδέονται και με το παρόν. Έτσι, τα παιδιά, μέσα από τα μνημεία έχουν τη δυνατότητα να προσεγγίζουν την έννοια του ιστορικού χρόνου, συνδέοντας τα στοιχεία της πολιτισμικής κληρονομιάς με τη ζωή των ανθρώπων που έζησαν στο παρελθόν και μέσα από χρονικές συγκρίσεις, όπως «παλιά-τώρα» μπορούν να αντιλαμβάνονται την έννοια της συνέχειας (Τσιαντούλη, 2012). Επίσης, μέσα από τα μνημεία μπορούν να κατανοήσουν την επίδραση του φυσικού περιβάλλοντος σε κάθε πλευρά του πολιτισμού, συνδέοντάς τα τόσο με την έννοια της μεταβολής όσο και με την έννοια της διατήρησης, η οποία είναι σημαντική πτυχή της αειφορίας. Μέσα από αυτή τη γνώση και την καλλιέργεια των κατάλληλων δεξιοτήτων και στάσεων θα είναι σε θέση να δρουν θετικά σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο, υιοθετώντας κατάλληλες συμπεριφορές, με γνώμονα τον σεβασμό στην πολιτισμική κληρονομιά.

Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του προγράμματος βασίστηκε σε στρατηγικές διδασκαλίας που αντιστοιχούν στον κοινωνικό εποικοδομισμό και στις κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες μάθησης. Εφαρμόζεται η καθοδηγούμενη ανακάλυψη, σύμφωνα με την οποία η γνώση οικοδομείται μέσα από την εξαγωγή συμπερασμάτων, κανόνων και αρχών, ως αποτέλεσμα εμπειριών για τη λύση ενός πραγματικού προβλήματος. Επίσης, εφαρμόζεται η συνεργατική μάθηση, η οποία βασίζεται στις κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες μάθησης, σύμφωνα με την οποία η μάθηση επιτυγχάνεται μέσα από την αλληλεπίδραση των μαθητών/τριών με το κοινωνικό τους περιβάλλον (ομηλικούς, ενήλικες, κοινωνικοπολιτισμικές συνθήκες).

Η μορφή της συνεργατικής μάθησης που προτείνεται μεθοδολογικά είναι η *πρακτική του παζλ*, κατά την οποία το θέμα και το αντίστοιχο υλικό χωρίζεται σε υποθέματα και κάθε ομάδα διερευνά ένα διαφορετικό κομμάτι. Όταν ολοκληρωθεί η επεξεργασία, οι πληροφορίες, τα συμπεράσματα και οι γνώσεις κάθε ομάδας συνθέτονται, προκύπτοντας, έτσι, η συνολική εικόνα του θέματος.

Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού είναι καθοδηγητικός, παρέχοντας ενημέρωση στους/στις μαθητές/-τριες για τις πηγές πληροφόρησης, υποστηρικτικός, βοηθώντας να ξεπεραστεί κάθε δυσκολία, ώστε να επιτευχθεί ο

σκοπός του έργου και συντονιστικός, ώστε οι ομάδες να εργάζονται επικεντρωμένες στον στόχο τους. Η διδακτική διαδικασία έχει μαθητοκεντρικό χαρακτήρα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΙΤΥΕ-ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ, ΙΕΠ (2018). *Επιμορφωτικό υλικό – Γενικό μέρος Ενότητα 2 Σύγχρονες αντιλήψεις για τη μάθηση και τη διδασκαλία και η εφαρμογή τους με εργαλεία υπολογιστικής και δικτυακής τεχνολογίας. Υποενότητα 2.2/μέρος Β' Οι σύγχρονες θεωρήσεις για τη μάθηση. Εξέλιξη των αντιλήψεων για την παιδαγωγική αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση.* Αθήνα.

ΙΤΥΕ-ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ, ΙΕΠ (2018). *Επιμορφωτικό υλικό – Γενικό μέρος Ενότητα 2 Σύγχρονες αντιλήψεις για τη μάθηση και τη διδασκαλία και η εφαρμογή τους με εργαλεία υπολογιστικής και δικτυακής τεχνολογίας. Υποενότητα 2.3/μέρος Α' Σύγχρονες προσεγγίσεις στη Διδακτική και τη Μεθοδολογία με τη διαμεσολάβηση των ΤΠΕ.* Αθήνα.

Τσιαντούλη, Ε. (2012). *Διδακτική αξιοποίηση στοιχείων πολιτισμού και παιδαγωγικού υλικού παλαιού σχολείου σε παιδιά προσχολικής ηλικίας: Η περίπτωση των νηπιαγωγείων Γόννων και Μακρυχωρίου Νομού Λάρισας.* Διδακτορική διατριβή. Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Πληροφορίες υλοποίησης: προαπαιτούμενες γνώσεις, προετοιμασία υλικού

Προαπαιτούμενες γνώσεις

Οι μαθητές/-τριες για την υλοποίηση του προγράμματος είναι απαραίτητο να έχουν επεξεργαστεί απλές έννοιες του χρόνου, όπως «πριν- τώρα,- μετά», «χθες- σήμερα - αύριο», «τα παλιά χρόνια/τότε – σήμερα/τώρα», να αναγνωρίζουν τι είναι μνημείο, και να έχουν προσεγγίσει την έννοια της διαφορετικότητας.

Ακόμη, είναι απαραίτητο να αναγνωρίζουν τι είναι χάρτης και ότι υπάρχουν πολλές και διαφορετικές χώρες, με διαφορετικά πολιτισμικά στοιχεία. Επίσης, θα πρέπει να αναγνωρίζουν τη Μεσόγειο θάλασσα και τη θέση της Ελλάδας σε αυτή, καθώς και το ότι υπάρχουν διαφορετικές ονομασίες θαλασσών. Ακόμη, καλό είναι να έχουν εξοικειωθεί με τις *Ρουτίνες σκέψης* που αξιοποιούνται στις δραστηριότητες του προγράμματος.

Η προηγούμενη επεξεργασία των παραπάνω εννοιών και η εξοικείωσή τους με διάφορους τρόπους σκέψης και αναστοχασμού, θα βοηθήσει τους/τις μαθητές/-τριες να προχωρούν στην υλοποίηση του προγράμματος, συνδέοντας την υλική πολιτιστική κληρονομιά με το φυσικό περιβάλλον και την αειφορία και τα δημιουργήματα των ανθρώπων παλαιότερων εποχών με το σήμερα. Επίσης, θα

τους δώσει τη δυνατότητα του κριτικού αναστοχασμού ως προς τις ομοιότητες και τις διαφορές στις ανάγκες των ανθρώπων του χθες και του σήμερα.

Ακόμη, για την αποτελεσματικότερη υλοποίηση του προγράμματος είναι σημαντικό οι μαθητές/-τριες να έχουν εξοικειωθεί με τεχνικές του *Θεατρικού Παιχνιδιού*, όπως, της «*παγωμένης εικόνας*» που αξιοποιείται στο πρόγραμμα, να εκφράζονται μέσα από το σώμα τους, να αυτοσχεδιάζουν σε ατομικό επίπεδο και σε μικρές ομάδες, να συνθέτουν και να παρουσιάζουν τις δικές τους ιστορίες ως ένα μικρό δράμενο.

Επιπλέον, είναι απαραίτητο να έχουν εξασκηθεί στη συνεργατική μάθηση, ώστε να υιοθετούν τις κατάλληλες συμπεριφορές για την εργασία σε ομάδες και να έχουν αναπτύξει δεξιότητες επικοινωνίας, π.χ. να εκφράζουν τη σκέψη τους και να κάνουν ενεργητική ακρόαση.

Όσον αφορά τις δεξιότητες που σχετίζονται με τα υπολογιστικά περιβάλλοντα που χρησιμοποιούνται, οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να χειρίζονται σωστά ψηφιακές συσκευές εγγραφή φωνής και ήχου, να αναγνωρίζουν ότι ο υπερσύνδεσμος οδηγεί σε ιστοσελίδες στο διαδίκτυο, από τις οποίες μπορούμε να αντλήσουμε πληροφορίες και να εξάγουμε συμπεράσματα, να εφαρμόζουν τη διαδικασία της αποτύπωσης στιγμιότυπων οθόνης (PrtSc) και της εισαγωγής των στιγμιότυπων σε ένα αρχείο λογισμικού γενικής χρήσης, π.χ. δημιουργίας παρουσιάσεων και να γνωρίζουν τον χειρισμό των εργαλείων ψηφιακών διαδραστικών χαρτών, π.χ. Zoom in, Zoomout.

Όλες οι παραπάνω προαπαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψη στην εφαρμογή του προγράμματος, ώστε τα παιδιά να μπορούν να ανταποκριθούν σε αυτές, με τη μεγαλύτερη δυνατή αυτονομία.

Προετοιμασία υλικού

α. Υλικοτεχνική υποδομή

Η απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή, σχετίζεται με τα αναλώσιμα υλικά καθημερινής χρήσης (χαρτιά Α4, μαρκαδόρους, κ.λπ.). Επίσης, περιλαμβάνει τεχνολογικό εξοπλισμό (Η/Υ, ηχεία, μικρόφωνο, εκτυπωτή) με σύνδεση στο διαδίκτυο, ψηφιακή συσκευή εγγραφής φωνής και ήχου, ένα λογισμικό γενικής χρήσης δημιουργίας παρουσιάσεων, λογισμικό οπτικοποίησης ή/και έντυπους χάρτες ή υδρόγειο σφαίρα. Ακόμη, το προβολικό μηχάνημα μπορεί να διευκολύνει τις παρουσιάσεις και την επεξεργασία της γνώσης στην ολομέλεια. Επίσης, προτείνεται να χρησιμοποιηθούν ψηφιακές εφαρμογές και εργαλεία επικοινωνίας και δημιουργίας ψηφιακού περιεχομένου.

β. Διδακτικό υλικό

Το διδακτικό υλικό προτείνεται να είναι κατάλληλες εικόνες ελεύθερων πνευματικών δικαιωμάτων από το διαδίκτυο, από συγκεκριμένες πηγές που διαθέτουν τη δυνατότητα αυτή ή έντυπο υλικό και βίντεο. Επίσης, ως διδακτικό

υλικό είναι και το περιεχόμενο των ψηφιακών περιβαλλόντων των διαδραστικών εφαρμογών ή του έντυπου υλικού που θα δημιουργήσουν.

γ. Οργάνωση της τάξης

Ο χώρος της τάξης είναι απαραίτητο να είναι έτσι διαμορφωμένος, ώστε να δίνει τη δυνατότητα στους/στις μαθητές/-τριες να μπορούν να δουλεύουν συνεργατικά σε μικρές ομάδες στον Η/Υ και στα τραπέζια εργασίας. Επίσης, θα πρέπει να δίνει τη δυνατότητα να μπορούν τα παιδιά να κάνουν παρουσιάσεις σε επίπεδο ολομέλειας, προκειμένου να παρουσιάσουν τις εργασίες τους και να αναπτύσσουν τις ανάλογες συζητήσεις.

Η συγκεκριμένη οργάνωση της τάξης, μαζί με τις κατάλληλες στρατηγικές διδασκαλίας, ενθαρρύνει την ενεργό εμπλοκή των μαθητών/-τριών στη μαθησιακή διαδικασία. Μέσα από την αυτενέργεια, τη διαμαθητική επικοινωνία, τη λήψη αποφάσεων, τον χειρισμό των υλικών και των ψηφιακών μέσων για διερευνητική, ανακαλυπτική και δημιουργική μάθηση, σε ένα πλαίσιο συνεργατικό, μπορούν να δρουν με τη μεγαλύτερη δυνατή αυτονομία, οικοδομώντας τη γνώση και αναπτύσσοντας σημαντικές δεξιότητες, απαραίτητες για τον πολίτη του 21ου αιώνα.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ			
ΣΧΟΛΕΙΟ:		ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ:	
Θεματική	Φροντίζω το περιβάλλον	Υποθεματική	Παγκόσμια κληρονομιά
ΒΑΘΜΙΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)	Νηπιαγωγείο, Α & Β Δημοτικού		
Τίτλος	Μεσόγειος, η θάλασσα που ενώνει πολιτισμούς		
Δεξιότητες στόχευσης του Εργαστηρίου	<ul style="list-style-type: none"> ● A. Δεξιότητες 21ου αιώνα (4cs) ● A1. Δεξιότητες μάθησης του 21ου αιώνα (4cs): Κριτική σκέψη, Επικοινωνία, Συνεργασία, Δημιουργικότητα ● A2. Ψηφιακή μάθηση 21ου αιώνα (4cs σε ψηφιακό περιβάλλον): Συνδυαστικές δεξιότητες ψηφιακής τεχνολογίας, επικοινωνίας και συνεργασίας ● A3. Παραγωγική μάθηση μέσω των τεχνών και της δημιουργικότητας ● B. Δεξιότητες Ζωής ● B1. Δεξιότητες της κοινωνικής ζωής Κοινωνικές δεξιότητες, Υπευθυνότητα ● B3. Δεξιότητες διαμεσολάβησης και κοινωνικής ενσυναίσθησης Πολιτειότητα ● Γ) Δεξιότητες της τεχνολογίας, της μηχανικής και της επιστήμης ● Γ1. Δεξιότητες της τεχνολογίας Δεξιότητες δημιουργίας και διαμοιρασμού ψηφιακών δημιουργημάτων ● Δεξιότητες του Νου ● Δ3. Ρουτίνες σκέψης & αναστοχασμός ● Δ4. Κατασκευές, παιχνίδια, εφαρμογές 		
Σύνδεση με τη Βασική Θεματική	3. Παγκόσμια και τοπική Πολιτιστική κληρονομιά		

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο/ τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>1. Σε επίπεδο γνώσεων:</p> <p>α. Να εκφράσουν τις προϋπάρχουσες γνώσεις σχετικά με τη Μεσόγειο θάλασσα, τις χώρες γύρω από αυτές και τα μνημεία τους.</p> <p>2. Σε επίπεδο ικανοτήτων/ δεξιοτήτων:</p> <p><i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ</i></p> <p><i>Επικοινωνία</i></p> <p>α. Να ακούν προσεκτικά τους άλλους.</p> <p>β. Να διευρύνουν τους επικοινωνιακούς τους κώδικες μέσα από τη σωματική έκφραση.</p> <p><i>Συνεργασία</i></p> <p>γ. Να συμβάλλουν ως μέλη μιας ομάδας στην ολοκλήρωση ενός κοινού έργου.</p> <p><i>Δημιουργικότητα</i></p> <p>δ. Να αναπτύσσουν τις ιδέες τους και να τις εφαρμόζουν, χωρίς άμεση εποπτεία.</p> <p><i>Ψηφιακές δεξιότητες:</i></p> <p>ε. Να αναζητούν και να εντοπίζουν δεδομένα σε έναν ψηφιακό διαδραστικό χάρτη.</p> <p>3. Σε επίπεδο στάσεων:</p> <p><i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ</i></p> <p><i>Συνεργασία</i></p> <p>α. Να σέβονται τις διαφορετικές απόψεις και να συνεργάζονται καλά με άλλους.</p>	<p>Ετοιμάζοντας το ταξίδι μας στις χώρες της Μεσογείου</p> 	<p>Δραστηριότητα 1- διδακτική ώρα 1^η:</p> <p>Τα παιδιά, προετοιμάζονται γνωστικά και ψυχολογικά για το θέμα. Σε ομάδες, επιλέγουν έναν ήχο που έχει σχέση με τη θάλασσα και δημιουργούν ένα ηχητικό θαλάσσιο περιβάλλον, το οποίο παρουσιάζουν στην ολομέλεια αναπαριστώντάς το και με την ανάλογη κίνηση. Στη συνέχεια, αναπτύσσεται συζήτηση αναφορικά με τα ονόματα θαλασσών ή ωκεανών που γνωρίζουν.</p> <p>Δραστηριότητα 2- διδακτική ώρα 2^η:</p> <p>Τα παιδιά σε ομάδες ως θαλασσοπόροι της Μεσογείου, αρχικά, δημιουργούν με απλά υλικά στον χώρο το καράβι τους. Στη συνέχεια κάθε μία ομάδα παίζει ένα μικρό δρώμενο, στο οποίο δείχνουν πού έφτασαν με το καράβι τους και τι σπουδαίο συνάντησαν εκεί που θα ήθελαν να το γνωρίσουν από κοντά.</p> <p>Δραστηριότητα 3 - διδακτική ώρα 3^η:</p> <p>Με την αξιοποίηση ενός χάρτη ψηφιακού ή έντυπου τα παιδιά εντοπίζουν τη Μεσόγειο θάλασσα. Εκφράζουν τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους σχετικά με τις χώρες της Μεσογείου και για μνημεία που ενδεχομένως γνωρίζουν, αρχικά στον τόπο τους και στη συνέχεια σε άλλες χώρες. Οι απαντήσεις τους καταγράφονται σε ένα νοητικό χάρτη.</p>

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο/ τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>1. Σε επίπεδο γνώσεων:</p> <p>α. Να εκφράσουν προϋπάρχουσες γνώσεις σχετικά με τα συγκεκριμένα μνημεία, που πρόκειται να επεξεργαστούν.</p> <p>β. Να περιγράψουν βασικά στοιχεία των μνημείων.</p> <p>2. Σε επίπεδο ικανοτήτων/δεξιοτήτων:</p> <p><i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ</i></p> <p><i>Επικοινωνία</i></p> <p>α. Να εκφράζουν τις σκέψεις τους για ένα θέμα.</p> <p><i>Συνεργασία</i></p> <p>β. Να δίνουν χώρο στους άλλους να εκφράζουν τις γνώσεις και τις σκέψεις τους.</p> <p><i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΥ</i></p> <p>γ. Να εντοπίζουν αυτά που γνωρίζουν και όσα δεν γνωρίζουν.</p> <p>3. Σε επίπεδο στάσεων:</p> <p><i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΖΩΗΣ</i></p> <p>α. Να αναπτύξουν ενδιαφέρον για τα μνημεία και τις διαφορετικές χώρες και πολιτισμούς όπου βρίσκονται.</p> <p><i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ</i></p> <p><i>Συνεργασία</i></p> <p>β. Να σέβονται τους άλλους όταν εκφράζουν τη γνώμη τους.</p>	<p>Πολιτισμοί στη... βαλίτσα</p> 	<p>Δραστηριότητα 1- διδακτική ώρα 1^η: Σε ένα φανταστικό ταξίδι θαλάσσιας εξερεύνησης, με τον/την εκπαιδευτικό, τα παιδιά ανακαλύπτουν μία βαλίτσα, η οποία εμπεριέχει φωτογραφίες από διαφορετικά μνημεία χωρών της Μεσογείου. Τα παιδιά εκφράζουν τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους, οι οποίες καταγράφονται σε πίνακα που έχει τόσες στήλες όσες και τα μνημεία.</p> <p>Δραστηριότητα 2- διδακτική ώρα 2^η: Τα παιδιά, σε ομάδες, έχοντας επιλέξει ένα μνημείο, με την αξιοποίηση της ρουτίνας σκέψης «Παρατηρώ, σκέφτομαι, αναρωτιέμαι», παρατηρούν και περιγράφουν τα μνημεία και ζωγραφίζουν ή καταγράφουν τις σκέψεις τους. Κάθε ομάδα παρουσιάζει αυτά που συζήτησε και κατέγραψε στην ολομέλεια και συμπληρώνεται ο πίνακας που δημιουργήθηκε στη δραστηριότητα 1.</p> <p>Δραστηριότητα 3- διδακτική ώρα 3^η: Η/ο εκπαιδευτικός επαναφέρει τον πίνακα, και αξιοποιεί το τρίτο μέρος της ρουτίνας σκέψης. Έτσι, τα παιδιά, σε ομάδες, καταγραφούν ερωτήματα σχετικά με το μνημείο που έχουν επιλέξει και τα παρουσιάζουν στην ολομέλεια συμπληρώνοντας τον πίνακα της δραστηριότητας 1 στην αντίστοιχη στήλη των μνημείων.</p>

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο/ τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>1. Σε επίπεδο γνώσεων:</p> <p>α. Να αναφέρουν βασικές πληροφορίες για την ιστορία των μνημείων που επεξεργάζονται.</p> <p>2. Σε επίπεδο ικανοτήτων/ δεξιοτήτων:</p> <p>ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>α. Να χρησιμοποιούν ψηφιακά εργαλεία ως μέσα διερεύνησης και καταγραφής της νέας γνώσης.</p> <p>β. Να αναζητούν δεδομένα δρώντας διαδραστικά στα ψηφιακά μέσα που χρησιμοποιούν.</p> <p>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ</p> <p><i>Συνεργασία</i></p> <p>α. Να εργάζονται ως μέλη μιας ομάδας, συμβάλλοντας αποτελεσματικά στην ομαδική εργασία.</p> <p><i>Κριτική σκέψη</i></p> <p>β. Να αναστοχάζονται κριτικά αναφορικά με τα δεδομένα της εργασίας τους και τις πληροφορίες που λαμβάνουν από αυτά.</p> <p>3. Σε επίπεδο στάσεων:</p> <p>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ</p> <p><i>Δημιουργικότητα</i></p> <p>α. Να αναπτύξουν θετική στάση για τη διερεύνηση δεδομένων από διάφορες πηγές μάθησης, αυτόνομα.</p>	<p>Ερευνώντας την ιστορία των μνημείων</p> 	<p>Δραστηριότητα 1- διδακτική ώρα 1^η:</p> <p>Τα παιδιά σε ομάδες εντοπίζουν σε έναν ψηφιακό διαδραστικό χάρτη ή έντυπο, τις χώρες της Μεσογείου που βρίσκεται το μνημείο που επέλεξαν. Κάνουν εικονικές διαδικτυακές περιηγήσεις αξιοποιώντας αντίστοιχες εφαρμογές ή/και το λογισμικό οπτικοποίησης Google Earth ή/και χρησιμοποιούν έντυπο υλικό. Κάνουν ψηφιακές αποτυπώσεις οθόνης και εισαγωγής τους σε αρχείο λογισμικού παρουσίασης ή έντυπες καταγραφές και κάθε ομάδα τις παρουσιάζει στην ολομέλεια.</p> <p>Δραστηριότητα 2- διδακτική ώρα 2^η:</p> <p>Τα παιδιά σε ομάδες προσεγγίζουν την ιστορία των μνημείων που επέλεξαν, μέσα από βίντεο ή άλλο ψηφιακό και έντυπο υλικό. Κρατούν τις δικές τους ψηφιακές ή έντυπες σημειώσεις.</p> <p>Δραστηριότητα 3- διδακτική ώρα 3^η:</p> <p>Κάθε ομάδα παρουσιάζει στην ολομέλεια τις πληροφορίες που διερεύνησε. Απαντούν σε ερωτήσεις που τους θέτουν οι συμμαθητές/-τριες τους. Εκφράζουν τη σκέψη τους κατά πόσο η πληροφορία που συνέλεξαν απαντούν στα ερωτήματα που έθεσαν στη δραστηριότητα 3 του Εργαστηρίου 2.</p>

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο/ τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>1. Σε επίπεδο γνώσεων:</p> <p>α. Να περιγράφουν στοιχεία για την καθημερινή ζωή των ανθρώπων της εποχής δημιουργίας των μνημείων.</p> <p>2. Σε επίπεδο ικανοτήτων/ δεξιοτήτων:</p> <p><i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΥ</i></p> <p>α. Να ερμηνεύουν δεδομένα και να τα χρησιμοποιούν για να υποστηρίξουν τα συμπεράσματά τους.</p> <p>β. Να αναστοχάζονται κριτικά αναφορικά με το δικό τους πολιτισμικό γίνεσθαι σε σχέση με άλλα.</p> <p><i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ</i></p> <p><i>Επικοινωνία</i></p> <p>γ. Να κατανοούν τη σωματική έκφραση, ως τρόπο επικοινωνίας των ανθρώπων.</p> <p><i>Συνεργασία</i></p> <p>δ. Να επιτυγχάνουν συναίνεση για τους κοινούς στόχους της ομάδας.</p> <p><i>Κριτική σκέψη</i></p> <p>ε. Να περιγράφουν βασικές πολιτισμικές πρακτικές, σύμφωνα με τις ερμηνείες τους.</p> <p>3. Σε επίπεδο στάσεων:</p> <p><i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ</i></p> <p><i>Δημιουργικότητα</i></p> <p>α. Να χαίρονται τη διαδικασία δημιουργίας ενός κοινού έργου.</p>	<p>Ερευνώντας για τους ανθρώπους που δημιούργησαν τα μνημεία</p> 	<p>Δραστηριότητα 1- διδακτική ώρα 1^η: Τα παιδιά σε ομάδες αξιοποιώντας ψηφιακό ή έντυπο υλικό ως πηγές, κάνουν υποθέσεις και ερμηνεύουν τα δεδομένα που αντλούν από αυτές για την καθημερινή ζωή των ανθρώπων της εποχής το μνημείων. Ζωγραφίζουν/καταγράφουν τα συμπεράσματά τους.</p> <p>Δραστηριότητα 2- διδακτική ώρα 2^η: Κάθε ομάδα, με βάση τις σημειώσεις της προηγούμενης δραστηριότητας, προετοιμάζεται για να παρουσιάσει με την τεχνική της «παγωμένης εικόνας» που ζωντανεύει για λίγο, μία στιγμή της καθημερινής ζωής των ανθρώπων της εποχής του μνημείου που διερευνούν.</p> <p>Δραστηριότητα 3- διδακτική ώρα 3^η: Μια ομάδα, στην ολομέλεια, παρουσιάζει την «εικόνα» της. Εάν υπάρχει η δυνατότητα προτζέκτορα μπορεί να αξιοποιηθεί η τεχνική «μπαίνω στην εικόνα». Οι υπόλοιπες ομάδες, σε κάθε «παγωμένη εικόνα», όταν ολοκληρωθεί η παρουσίαση, δίνουν έναν τίτλο. Οι ομάδες δέχονται ερωτήσεις από τους/τις συμμαθητές/-τριες τους. Στη συνέχεια, αναπτύσσεται συζήτηση και τα παιδιά εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές στη ζωή των ανθρώπων των ιστορικών εποχών κάθε μνημείου με την καθημερινή ζωή του σήμερα.</p>

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο/ τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>1. Σε επίπεδο γνώσεων:</p> <p>α. Να αναφέρουν ιστορικά στοιχεία για τα μνημεία που επεξεργάζονται.</p> <p>2. Σε επίπεδο ικανοτήτων/ δεξιοτήτων:</p> <p><i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΥ</i></p> <p>α. Να αναστοχάζονται κριτικά ως προς το έργο τους και να εντοπίζουν τυχόν διαφοροποιήσεις από νέες πηγές γνώσης.</p> <p><i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΖΩΗΣ</i></p> <p>β. Να αλλάζουν τις απόψεις τους, εφόσον νέα δεδομένα οδηγούν σε αυτό.</p> <p><i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ</i></p> <p><i>Δημιουργικότητα</i></p> <p>γ. Να αξιολογούν τη δουλειά τους, συγκρίνοντας την με τη νέα γνώση.</p> <p>δ. Να επιλέγουν τρόπους για να εκφράσουν ολοκληρωμένα μια έννοια, ιδέα, αντικείμενο.</p> <p><i>Συνεργασία</i></p> <p>ε. Να εργάζονται εποικοδομητικά ως μέλη μιας ομάδας, εφαρμόζοντας τις γνώσεις τους.</p> <p>3. Σε επίπεδο στάσεων:</p> <p><i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ</i></p> <p><i>Δημιουργικότητα</i></p> <p>α. Να νιώθουν άνεση και θετική διάθεση να επικοινωνούν με άλλους σε μη οικείες, συνθήκες, π.χ. διαδικτυακά με ειδικούς.</p>	<p>Ξεναγηση στο σήμερα μέσα από το χθες</p> 	<p>Δραστηριότητα 1- διδακτική ώρα 1^η:</p> <p>Τα παιδιά στην ολομέλεια συζητούν και προτείνουν το περιεχόμενο μιας πρόσκλησης σε έναν/μια αρχαιολόγο ή ξεναγό. Επίσης, προτείνουν ερωτήματα που θα ήθελαν να κάνουν σχετικά με τα μνημεία. Συμμετέχουν στην αποστολή της πρόσκλησης και των ερωτημάτων με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.</p> <p>Δραστηριότητα 2- διδακτική ώρα 2^η:</p> <p>Στη δια ζώσης ή ψηφιακή συνάντηση με τον/την αρχαιολόγο ή ξεναγό, τα παιδιά ηχογραφούν τις απαντήσεις. Μετά τη συνάντηση ακούν ξανά τις απαντήσεις και καταγράφουν τι νέο έμαθαν σε έναν πίνακα που περιλαμβάνει σε στήλες τα μνημεία. Συγκρίνουν και αξιολογούν τη δική τους δουλειά ως προς τις ερμηνείες που είχαν κάνει τα ίδια, στο Εργαστήριο 4, δραστηριότητες 2 & 3.</p> <p>Δραστηριότητα 3- διδακτική ώρα 3^η:</p> <p>Τα παιδιά στην ολομέλεια, συζητούν για τα υλικά που θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν και τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να δημιουργήσουν μια μικρογραφία του μνημείου τους. Κάθε ομάδα δημιουργεί τη δική της μικρογραφία, η οποία αντιστοιχεί στο μνημείο που επέλεξε και μελετά. Όταν ολοκληρώσουν τα έργα τους, παρουσιάζουν τα μνημεία τους στην ολομέλεια ως αρχαιολόγοι ή ξεναγοί.</p>

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο/ τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>1. Σε επίπεδο γνώσεων:</p> <p>α. Να περιγράφουν τους κινδύνους που απειλούν τη διατήρηση των μνημείων στον χρόνο.</p> <p>2. Σε επίπεδο ικανοτήτων/ δεξιοτήτων: <i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ</i> <i>Επικοινωνία</i></p> <p>α. Να ακούν προσεκτικά τους άλλους και να κάνουν ερωτήσεις για να κατανοήσουν ένα θέμα.</p> <p>β. Να υιοθετούν διαφορετικούς τρόπους λεκτικής έκφρασης ανάλογα τον σκοπό. <i>Δημιουργικότητα</i></p> <p>γ. Να σχεδιάζουν τρόπους, θετικής παρέμβασης για την επίλυση ενός προβλήματος, με ελάχιστη εποπτεία. <i>Συνεργασία</i></p> <p>δ. Να δίνουν χώρο στους άλλους για να εκφράζονται.</p> <p>ε. Να εργάζονται ως μέλη μιας ομάδας, συμβάλλοντας στην ολοκλήρωση ενός κοινού έργου, ακόμα και αν οι άλλοι έχουν διαφορετικές απόψεις.</p> <p>3. Σε επίπεδο στάσεων: <i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΖΩΗΣ</i></p> <p>α. Να έχουν θετική στάση ως προς τη συμβολή τους στη βελτίωση μιας κατάστασης ή ενός προβλήματος του</p>	<p>Μια φωνή για όλα τα μνημεία</p> 	<p>Δραστηριότητα 1 - διδακτική ώρα 1^η: Με την αξιοποίηση του τίτλου ενός άρθρου, τα παιδιά κάνουν υποθέσεις για τους πιθανούς κινδύνους που απειλούν τη διατήρηση των μνημείων στο χρόνο. Συζητούν τους λόγους για τους οποίους είναι σπουδαίο ένα μνημείο. Ζωγραφίζουν ένα από τα μνημεία που γνώρισαν ή κάποιο που είναι στον τόπο τους και έναν πιθανό κίνδυνο που θα μπορούσε να το απειλεί. Στην ολομέλεια παρουσιάζουν αυτό που ζωγράρισαν και αναπτύσσεται συζήτηση. Απαντούν στα ερωτήματα των συμμαθητών/-τριών τους.</p> <p>Δραστηριότητα 2 - διδακτική ώρα 2^η: Τα παιδιά ενημερώνονται μέσα από το άρθρο, με σχετικά βίντεο, εικόνες ή έντυπο υλικό, τους πιθανούς κινδύνους που απειλούν τα μνημεία και τους ομαδοποιούν. Σε ομάδες, σκέφτονται μηνύματα και τρόπους ευαισθητοποίησης των ανθρώπων σε σχέση με τη σπουδαιότητα και την προστασία των μνημείων. Αποφασίζουν με ποιο τρόπο θα κοινοποιήσουν τα μηνύματά τους και προετοιμάζονται κατάλληλα.</p> <p>Δραστηριότητα 3 - διδακτική ώρα 3^η: Κάθε ομάδα, ανάλογα με τον τρόπο που επέλεξε, δημιουργεί τα μηνύματα της και προχωρά στην κοινοποίηση τους, όπως έχει αποφασίσει.</p>

ευρύτερου περιβάλλοντος.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο/ τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<p>Οι μαθητές/-τριες:</p> <p>1. Σε επίπεδο γνώσεων:</p> <p>α. Να εκφράζουν τη νέα γνώση με διάφορους τρόπους.</p> <p>2. Σε επίπεδο ικανοτήτων/ δεξιοτήτων:</p> <p><i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΥ</i></p> <p>α. Να αναστοχάζονται και να συγκρίνουν τις προϋπάρχουσες με τις νέες γνώσεις.</p> <p><i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ</i></p> <p>Κριτική σκέψη</p> <p>β. Να αξιολογήσουν την πορεία τους στη μάθηση.</p> <p>γ. Να αναστοχάζονται κριτικά ως προς τον εαυτό τους και το έργο τους.</p> <p>3. Σε επίπεδο στάσεων:</p> <p><i>ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΖΩΗΣ</i></p> <p>Β. Να σέβονται τους άλλους όταν εκφράζουν τη δική τους οπτική, παρουσιάζοντας το έργο τους.</p>	<p>Η Μεσόγειος τώρα με άλλη ματιά - Ένας χάρτης διαφορετικός</p> 	<p>Δραστηριότητα 1 - διδακτική ώρα 1^η: Τα παιδιά σε ρόλο χαρτογράφων, σε ομάδες, επιλέγουν έναν τρόπο και δημιουργούν τον δικό τους χάρτη με τη θάλασσα και τις χώρες της Μεσογείου. Κάθε ομάδα παρουσιάζει τον χάρτη της τοποθετώντας, κάθε φορά, τις μικρογραφίες των μνημείων που κατασκεύασαν στη δραστηριότητα 3 του Εργαστηρίου 5. Φωτογραφίζουν το χάρτη τους και του δίνουν έναν τίτλο.</p> <p>Δραστηριότητα 2 - διδακτική ώρα 2^η: Με βάση τη ρουτίνα σκέψης «<i>Τότε νόμιζα, τώρα ξέρω</i>», τα παιδιά συγκρίνουν τον πίνακα που είχαν δημιουργήσει στο Εργαστήριο 2, στον οποίο αποτυπώνονταν οι προϋπάρχουσες γνώσεις τους, με τον πίνακα που συμπλήρωσαν στο Εργαστήριο 5-δραστηριότητα 2, στον οποίο καταγραφούν τις νέες γνώσεις. Στη συνέχεια θέτουν νέα ερωτήματα που μπορούν να αποτελέσουν θέμα για νέα Εργαστήρια. Συμπληρώνουν ένα φύλλο αυτοαξιολόγησης.</p> <p>Δραστηριότητα 3 - διδακτική ώρα 3^η: Κάθε παιδί επιλέγει από το φάκελο εργασιών του προγράμματος τα στοιχεία εκείνα που θα ήθελε να εισάγει στο portfolio του. Παρουσιάζει στην ολομέλεια κάποια από αυτά αιτιολογώντας τις επιλογές του.</p>

Εκπαιδευτικό Υλικό/ Συνδέσεις/

Εκπαιδευτικό υλικό - ενδεικτικά:

- Φωτόδεντρο- Μνημεία, μουσεία και αξιοθέατα της Ευρώπης:<http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/3072>
- Φωτόδεντρο -Μνημεία του κόσμου - Μπίνγκο!<http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/10926>
- Unesco – Διαδραστικός χάρτης: <http://whc.unesco.org/en/interactive-map/>
- Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Ευρωπαϊκή Ένωση, Ενότητα στην πολυμορφία – Διαδραστική αφίσα: <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/034b43d5-40e3-11eb-b27b-01aa75ed71a1/>
- Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Βιβλιοθήκη: <https://www.europeana.eu/el>
- Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού - Ακολούθησε τον Οδυσσέα: <http://followodyseus.culture.gr/el-gr/θεματικέςενότητες/εισαγωγήστηνπροληπτικήσυντήρηση/προληπτικήσυντήρηση/μνημείασεκίνδυνο.aspx>
- Υπουργείο Πολιτισμού Παιδείας και Θρησκευμάτων - Μάθε περισσότερα..για τις αιτίες καταστροφής των γλυπτών και αρχιτεκτονικών μνημείων:<http://followodyseus.culture.gr/Portals/54/Material/Telika/Suntirisi/SuntirisiPDF/MathePerissotera.pdf>

Ενδεικτικά βίντεο:

- EPT A.E.: «Η κλιματική αλλαγή απειλεί και τα μνημεία | 13/01/2021 | EPT»
- Unesco-World Heritage Education Programme –Patrimonito -Patrimonito's World Heritage Adventures: <https://whc.unesco.org/en/patrimonito/>

Ενδεικτικές ιστοσελίδες για πολυμεσικό υλικό ελεύθερο πνευματικών δικαιωμάτων

- <https://pixabay.com>
- <https://pixy.org>
- <http://www.freepik.com>

Προτεινόμενα δωρεάν λογισμικά:

Εννοιολογικής χαρτογράφησης: <https://cmap.ihmc.us>

Ψηφιακός πίνακας ανακοινώσεων: <https://el.padlet.com>

<https://jamboard.google.com>

Φορείς και άλλες συνεργασίες που θα εμπλουτίσουν το πρόγραμμά μας

- Μουσεία.
- Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων.
- Σωματεία Διπλωματούχων Ξεναγών.
- Ελληνικό Τμήμα του Διεθνούς Συμβουλίου Μνημείων και Τοποθεσιών – ICOMOS.
- Αρχαιολογικές υπηρεσίες.
- Τμήμα Σχολικών Δραστηριοτήτων Π/θμιας Εκπαίδευσης.

Αξιολόγηση Εργαστηρίου- Συνολική αποτίμηση & αναστοχασμός πάνω στην υλοποίηση - Εκδηλώσεις διάχυσης

Α. Αξιολόγηση Εργαστηρίων - Συνολική αποτίμηση & αναστοχασμός πάνω στην υλοποίηση

Η αξιολόγηση των Εργαστηρίων των μαθητών/-τριών έχει περιγραφικό χαρακτήρα και μπορεί να αναπτύσσεται σε τρία στάδια, ως αρχική για την εκτίμηση της προϋπάρχουσας γνώσης των παιδιών και των πρότερων αντιλήψεών τους αναφορικά με το θέμα του προγράμματος, ως διαμορφωτική, κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων του προγράμματος και ως συνολική ή τελική κατά τη φάση της ολοκλήρωσης.

Παρακάτω προτείνεται ένα *Φύλλο Προόδου Μαθητή/Μαθήτριας*, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί και στις τρεις φάσεις της αξιολόγησης, ώστε να μπορούν να διεξαχθούν συμπεράσματα ως προς την επίτευξη των στόχων των Εργαστηρίων και σε επίπεδο δεξιοτήτων. Συμπληρώνεται από την/τον εκπαιδευτικό ως κλείδα παρατήρησης που περιλαμβάνει ορισμένες από τις παρατηρούμενες συμπεριφορές των μαθητών/-τριών που αποτελούν ενδείξεις ανάπτυξης των *Δεξιοτήτων Μάθησης*, των *Δεξιοτήτων Ζωής*, των *Δεξιοτήτων του Νου* και των *Ψηφιακών Δεξιοτήτων* σε τέσσερα επίπεδα, όπως αναφέρονται στο *Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό* του Συμβουλίου της Ευρώπης (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2018). Στο παρακάτω Φύλλο Προόδου που προτείνεται έχει επιλεγεί ένα μέρος των παρατηρούμενων συμπεριφορών.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ – ΦΥΛΛΟ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ/ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ				
Όνοματεπώνυμο μαθητή/μαθήτριας:				
Σχολικό έτος	Σχολείο	Τάξη	Τμήμα	
Εκπαιδευτικός:		Χρονικό διάστημα:		
ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ				
		1	2	3
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ				
ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ & ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ				
Μπορεί να εκφράζει τις σκέψεις του/της για ένα πρόβλημα.				
Κάνει ερωτήσεις που δείχνουν ότι έχει κατανοήσει τις θέσεις των άλλων.				
Ζητά από τους ομιλητές να επαναλάβουν κάτι που δεν του/της είναι ξεκάθαρο.				
ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΑΚΡΟΑΣΗΣ & ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ				
Ακούει προσεκτικά τους άλλους.				
Ακούει προσεκτικά τις διαφορετικές απόψεις.				
Παρακολουθεί τις χειρονομίες των ομιλητών και συνολικά τη γλώσσα του σώματος για να μπορεί να διαπιστώνει το νόημα των λόγων τους.				
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ				
ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ				
Δίνει χώρο στους άλλους για να εκφράζονται.				
Εκφράζει σεβασμό προς τους άλλους, στις ιδέες και στις απόψεις τους, ανεξάρτητα αν είναι ίδιες ή διαφορετικές με τον ίδιο/την ίδια.				
Οικοδομεί θετικές σχέσεις στην ομάδα.				
Προσπαθεί να επιτυγχάνει συναίνεση ώστε να εκπληρώνει τους στόχους της ομάδας.				
Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, ενημερώνει τους άλλους για τυχόν συναφείς ή χρήσιμες πληροφορίες.				
Όταν συνεργάζεται με άλλους, τους υποστηρίζει παρά τις διαφορετικές απόψεις τους.				
ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ				
Μπορεί να βρίσκει εναλλακτικές λύσεις για την επίλυση των συγκρούσεων.				
Καταφεύγει τακτικά στην επικοινωνία για να συνεισφέρει				

στην επίλυση διαπροσωπικών συγκρούσεων.				
ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ				
ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΥ				
Μπορεί να περιγράφει τα κίνητρά του/της.				
Μπορεί να περιγράφει τους τρόπους με τους οποίους οι σκέψεις και τα συναισθήματά του/της επηρεάζουν τη συμπεριφορά του/της.				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις αξίες και τις πεποιθήσεις του/της.				
ΓΝΩΣΗ & ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ				
Μπορεί να εξηγεί πώς ο τόνος της φωνής, η οπτική επαφή και η γλώσσα του σώματος συμβάλλουν στην επικοινωνία.				
Μπορεί να περιγράφει τον κοινωνικό αντίκτυπο και την επίδραση σε άλλους των διαφορετικών τρόπων επικοινωνίας.				
Μπορεί να εξηγεί πώς οι κοινωνικές σχέσεις κωδικοποιούνται μέσα στις γλωσσικές εκφράσεις που χρησιμοποιούνται στις συζητήσεις (π.χ. χαιρετισμοί, προσφωνήσεις, κ.ά.).				
ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ				
Μπορεί να περιγράφει τις βασικές πολιτισμικές πρακτικές (π.χ. διατροφικές συνήθειες, τρόπους χαιρετισμού, τρόπους προσφώνησης, ευγένεια) σε έναν άλλο πολιτισμό.				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά ότι η δική του/της κοσμοθεώρηση είναι μόνο μία από τις πολλές.				
Μπορεί να αξιολογεί τον αντίκτυπο της κοινωνίας στον φυσικό κόσμο, π.χ. αύξηση πληθυσμού, ανάπτυξη πληθυσμού, κατανάλωση πόρων.				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τους κινδύνους που συνδέονται με την περιβαλλοντική καταστροφή.				
Μπορεί να εξηγεί τους κινδύνους γενίκευσης και απόδοσης ατομικών συμπεριφορών σε έναν ολόκληρο πολιτισμό.				
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ				
ΑΥΤΕΠΑΡΚΕΙΑ				
Εκφράζει την πεποίθηση ότι μπορεί να υλοποιεί τις δραστηριότητες που έχει σχεδιάσει.				
Παραμένει σίγουρος/η για τις ικανότητές του/της όταν τον/την αμφισβητούν.				
Εκφράζει την πεποίθηση ότι αντεπεξέρχεται καλά στις μεταβαλλόμενες συνθήκες.				

ΑΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΑΜΦΙΣΗΜΙΑ				
Συνεργάζεται καλά με άλλους ανθρώπους που έχουν πολλές διαφορετικές απόψεις.				
Αντιμετωπίζει την αβεβαιότητα με θετικό και εποικοδομητικό τρόπο.				
Αντεπεξέρχεται καλά σε απρόβλεπτες καταστάσεις.				
ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ				
Δείχνει ότι μπορεί να εντοπίζει πηγές μάθησης (π.χ. ανθρώπους, βιβλία, διαδίκτυο).				
Ζητά διευκρινίσεις από τρίτους σχετικά με καινούργιες πληροφορίες, όποτε χρειάζεται.				
Μπορεί να αποκτά γνώσεις για καινούργια θέματα με ελάχιστη επιτήρηση.				
Μπορεί να αξιολογεί την ποιότητα της δικής του/της δουλειάς.				
Δείχνει ικανός/ή να παρακολουθεί, να καθορίζει, να ιεραρχεί και να ολοκληρώνει τα καθήκοντά του/της χωρίς άμεση εποπτεία.				
ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΖΩΗΣ				
	1	2	3	4
ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑ				
Δείχνει ότι αποδέχεται την ευθύνη για τις πράξεις του/της.				
Δείχνει ότι αναλαμβάνει την ευθύνη για τα λάθη του/της.				
Τηρεί με συνέπεια τις δεσμεύσεις του/της προς τους άλλους.				
ΠΟΛΙΤΕΙΟΤΗΤΑ				
Εκφράζει προθυμία να συνεργαστεί και να δουλέψει με άλλους.				
Συνεργάζεται με άλλους για κοινούς σκοπούς και ενδιαφέροντα.				
Συζητά για το τι μπορεί να γίνει ώστε να βελτιωθεί η κοινότητα.				
ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ				
Μπορεί να αναγνωρίζει πότε ένας σύντροφος χρειάζεται τη βοήθειά του/της.				

Προσπαθεί να κατανοεί καλύτερα τους φίλους του/της προσεγγίζοντας τα πράγματα από τη δική τους σκοπιά.				
ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΥΕΛΙΞΙΑΣ & ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ				
Αλλάζει τις απόψεις του/της, εφόσον του/της αποδείξουν με λογικά επιχειρήματα ότι κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο.				
Μπορεί να αλλάζει αποφάσεις που έχει λάβει εφόσον αυτό καθίσταται αναγκαίο λόγω των συνεπειών τους.				
Προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις εφαρμόζοντας τις γνώσεις του/της με διαφορετικό τρόπο.				
ΔΕΞΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΝΟΥ				
	1	2	3	4
ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗΣ & ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ				
Μπορεί να αναγνωρίζει τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στις καινούργιες πληροφορίες και σε όσα είναι ήδη γνωστά.				
Χρησιμοποιεί αποδεικτικά στοιχεία για να στηρίζει τις απόψεις του/της.				
Μπορεί να εντοπίζει τυχόν διαφορές ή αντιφάσεις ή αποκλίσεις στο υλικό που εξετάζει.				
Μπορεί να χρησιμοποιεί σαφή και δυνάμενα να καθοριστούν κριτήρια, αρχές ή αξίες για να προβαίνει σε κρίσεις.				
ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ				
	1	2	3	4
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ & ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ				
Μπορεί να ψάχνει για απλά δεδομένα σε απευθείας σύνδεση (εικόνα, δεδομένα).				
Μπορεί να αποθηκεύσει ένα αρχείο στον επιλεγμένο φάκελο και να το βρει.				
ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ				
Μπορεί να επικοινωνεί χρησιμοποιώντας διάφορα εργαλεία (e-mail, Skype, κοινωνικά δίκτυα...).				
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ				
Χρησιμοποιεί εργαλεία για τη δημιουργία, επεξεργασία και συνδυασμό ψηφιακού περιεχομένου.				

Διαβαθμίσεις των παρατηρούμενων ενδείξεων των δεξιοτήτων για το Φύλλο Προόδου του/της Μαθητή/-τριας:

ΕΠΙΠΕΔΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ				
	Επίπεδο 1ο εκδήλωσης της δεξιότητας	Επίπεδο 2ο εκδήλωσης της δεξιότητας	Επίπεδο 3ο εκδήλωσης της δεξιότητας	Επίπεδο 4ο εκδήλωσης της δεξιότητας
Διαβαθμίσεις	Αρχόμενη	Αναπτυσσόμενη	Ικανοποιητική	Εξαιρετική
Παρατηρούμενες ενδείξεις ως προς τη δεξιότητα (ο μαθητής/η μαθήτρια)	Εκτελεί απλές εργασίες, με βοήθεια, ανταποκρίνεται ως προς την δεξιότητα σε επιδείξεις, υποδείξεις, δραστηριότητα καθοδήγησης	Καταβάλλει προσπάθεια, συμμετέχει ενεργά, δοκιμάζει/πειραματίζεται, δεν εγκαταλείπει, ζητά υποστήριξη κατά την εμπλοκή του/της στη δραστηριότητα	Αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και προωθεί συνεργατικές στρατηγικές κατά την εμπλοκή του στη δραστηριότητα	Εκδηλώνει αυθεντική διάθεση για γενίκευση, μεταφέρει την εκδηλούμενη δεξιότητα σε άλλες δραστηριότητες, συμμετέχει ολόπλευρα στη δραστηριότητα, βοηθά και άλλους σε εργασίες

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Συμβούλιο της Ευρώπης (2018). *Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό* - Τόμος 1 (Μ. Παΐζη, Μετ.). Ανακτήθηκε από https://www.humanrightsforbeginners.gr/COMPETENCES%20FOR%20DEMOCRATIC%20CULTURE_GR.pdf

Β. Εκδηλώσεις διάχυσης

Οι εκδηλώσεις διάχυσης, εκτός αυτής που έχει προβλεφθεί στην υλοποίηση του Εργαστηρίου 6 και περιλαμβάνει τη δημιουργία μηνυμάτων για τη σπουδαιότητα της διατήρησης των μνημείων στον χρόνο και κοινοποίησή τους με τρόπους που θα επιλέξουν τα παιδιά π.χ. ραδιοφωνικό μήνυμα, αφίσα, φυλλάδιο, δημιουργία animation, ηλεκτρονικό βιβλίο, κ. ά., θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

- Την υιοθέτηση ενός μνημείου του τόπου τους για την ανάδειξή του και την προστασία του.
- Δημιουργία οδηγού σωστής συμπεριφοράς κατά την επίσκεψη στα μνημεία, τον οποίο μπορούν να κοινοποιήσουν ψηφιακά ή να μοιράσουν στους/στα συμμαθητές/τριες τους στο σχολείο.
- Οργάνωση εκδήλωσης σε μνημείο του τόπου τους, εάν είναι εφικτό.
- Δημιουργία ψηφιακού πίνακα ανακοινώσεων ή ανάρτηση στην ιστοσελίδα του

σχολείου υλικού για την ευαισθητοποίηση του κοινού και κοινοποίηση του σε σχολεία και σε φορείς.

Σημειώσεις:

Προτείνεται:

Project Zero - Ρουτίνες σκέψης: <http://pz.harvard.edu/thinking-routines>

Υποδειγματικό Υλικό- Δειγματικά Φύλλα εργασίας - Περιγραφή εργαστηρίων & δράσεων

Υποδειγματικό Υλικό – Δειγματικά Φύλλα εργασίας

Στο πρόγραμμα, προτείνονται και αξιοποιούνται ως φύλλα εργασίας τα ψηφιακά περιβάλλοντα που δρουν οι μαθητές/τριες. Ακόμη, ως φύλλα εργασίας θεωρούνται τόσο οι αποτυπώσεις οθόνης που προτείνονται να κάνουν οι μαθητές/-τριες ως σημειώσεις όσο και οι έντυπες σημειώσεις, ως ανοιχτά φύλλα εργασίας.

Περιγραφή δραστηριοτήτων σεναρίου

Εργαστήριο 1^ο

Ετοιμάζοντας το ταξίδι μας στις χώρες της Μεσογείου

Δραστηριότητα 1^η– διδακτική ώρα 1^η:

Στην αίθουσα έχει τοποθετηθεί ένα μεγάλο μπλε πανί που αναπαριστάνει τη θάλασσα. Τα παιδιά στέκονται γύρω από το πανί και όταν ακούσουν τη λέξη «θάλασσα» εισέρχονται στο πανί και αναπαριστάνουν πλάσματα της θάλασσας. Όταν ακούν τη φράση «έξω από τη θάλασσα» βγαίνουν έξω από το πανί. Στη συνέχεια χωρίζονται σε ομάδες. Κάθε ομάδα συζητά και βρίσκει έναν ήχο που ταιριάζει στο φυσικό περιβάλλον της θάλασσας, π.χ. ανέμου, κυμάτων, γλαροπούλια, δελφινιών, κ.ά. Στην ολομέλεια, κάθε ομάδα εισέρχεται πάνω στο πανί, παράγοντας τον ήχο της, ενώ ταυτόχρονα κινείται ανάλογα. Όταν παρουσιάσουν όλες οι ομάδες το θαλάσσιο περιβάλλον τους, αναπτύσσεται συζήτηση σχετικά με τα ονόματα θαλασσών ή και ωκεανών που γνωρίζουν.

Δραστηριότητα 2^η– διδακτική ώρα 2^η:

Στην αίθουσα έχει τοποθετηθεί το μπλε πανί. Ακούγεται ηχογραφημένος ήχος κυμάτων ή τον παράγουν τα ίδια τα παιδιά και ο/η εκπαιδευτικός τα προτρέπει να φανταστούν ότι είναι θαλασσοπόροι που ταξιδεύουν στη Μεσόγειο θάλασσα. Παίρνει η/ο ίδια/-ος τον ρόλο της/του θαλασσοπόρου και καλεί τα παιδιά στο πλοίο της/του. Καθώς «ταξιδεύουν» στη θάλασσα - πάνω στο μπλε πανί - τα παιδιά λένε τι συναντούν στο ταξίδι τους. Στη συνέχεια, χωρίζονται σε ομάδες και

συζητούν σε ποιον τόπο θα ήθελαν να φτάσουν με το καράβι τους, τι σπουδαίο θα ήθελαν να συναντήσουν εκεί που θα φτάσουν, για να το γνωρίσουν από κοντά. Με απλά υλικά, π.χ. πανιά, καρέκλες, άχρηστο υλικό, κ.ά., κάθε ομάδα δημιουργεί στον χώρο ως «εγκατάσταση» το δικό της «καράβι», ώστε να μπορούν να μπουκν όλα τα μέλη της. Όταν ολοκληρώσουν το έργο τους μια μια ομάδα «μπαίνει» στο καράβι της και ως θαλασσοπόροι της Μεσογείου ταξιδεύουν αποκαλύπτοντας πού έφτασαν και τι σπουδαίο είδαν εκεί.

Δραστηριότητα 3^η– διδακτική ώρα 3^η:

Στην ολομέλεια, με την αξιοποίηση ψηφιακού διαδραστικού χάρτη π.χ. με το λογισμικό οπτικοποίησης Google Earth ή απλού έντυπου χάρτη ή στην υδρόγειο σφαίρα, τα παιδιά εντοπίζουν τη Μεσόγειο θάλασσα και τις χώρες γύρω από αυτή. Εκφράζουν τις γνώσεις τους π.χ. χώρες που πιθανόν γνωρίζουν και μνημεία, ξεκινώντας από την Ελλάδα. Κάθε φορά που τα παιδιά απαντούν εντοπίζεται η χώρα ή το μνημείο που αναφέρουν στον ψηφιακό διαδραστικό χάρτη ή στον έντυπο ή στην υδρόγειο σφαίρα και καταγράφεται σε έναν νοητικό χάρτη.

Εργαστήριο 2^ο

Πολιτισμοί στη... βαλίτσα

Δραστηριότητα 1^η– διδακτική ώρα 1^η:

Η/ο εκπαιδευτικός σε ρόλο καλεί τα παιδιά να την/τον ακολουθήσουν σε μια φανταστική θαλάσσια εξερεύνηση. Την/τον ακολουθούν ως δύτες ή κολυμπώντας, σε διάφορα σημεία της αίθουσας, όπου ανακαλύπτουν διάφορα αντικείμενα π.χ. ένα κοχύλι, ένα σπασμένο αγγείο, κ.ά. Τέλος, συναντούν μια βαλίτσα. Επιστρέφουν στην ολομέλεια και κάνουν διάφορες υποθέσεις για το ποιος ή ποια μπορεί είναι ο κάτοχος ή η κάτοχος της βαλίτσας. Η/ο εκπαιδευτικός προτείνει να την ανοίξουν για να δουν τα στοιχεία που έχει και, ίσως, έτσι καταλάβουν σε ποιον ή ποια ανήκει. Όταν την ανοίγει, παρουσιάζει φωτογραφίες από τέσσερα ή πέντε μνημεία χωρών της Μεσογείου - ή τόσες φωτογραφίες όσες ομάδες επιλέξει να δημιουργηθούν - π.χ. Παρθενώνας, Πυραμίδες, Πύργος Άιφελ, Πύργος της Πίζας, ή/και άλλα. Αναπτύσσεται συζήτηση με τα παιδιά σχετικά με αυτά που γνωρίζουν για τα συγκεκριμένα μνημεία και γίνεται καταγραφή σε έναν πίνακα, ο οποίος περιλαμβάνει και τα τέσσερα ή πέντε μνημεία σε διαφορετικές στήλες. Στη συνέχεια συζητούν σε ποιον ή ποια μπορεί να ανήκει αυτή βαλίτσα λαμβάνοντας, υπόψη αυτά που είχε μέσα.

Δραστηριότητα 2^η– διδακτική ώρα 2^η:

Στον χώρο της ολομέλειας πάνω στο μπλε πανί έχουν τοποθετηθεί σε διαφορετικά σημεία οι φωτογραφίες των μνημείων που έχει η βαλίτσα ή έχουν αναρτηθεί στον πίνακα. Κάθε παιδί επιλέγει ένα από τα μνημεία και κάθεται στο σημείο αυτό ή γράφει το όνομά του στον πίνακα, κάτω από το αντίστοιχο μνημείο. Έτσι, δημιουργούνται οι ανάλογες ομάδες. Με την αξιοποίηση μέρους της ρουτίνας σκέψης «*Παρατηρώ, Σκέφτομαι, Αναρωτιέμαι*», τα παιδιά στις ομάδες τους

παρατηρούν το μνημείο, το περιγράφουν, π.χ. το σχήμα του, το χρώμα του, από τι είναι φτιαγμένο, κ.ά. και συζητούν τι σκέφτονται όταν το βλέπουν. Κάθε παιδί ζωγραφίζει ή/και καταγράφει αυτό που σκέφτηκε. Στην ολομέλεια μια ομάδα παρουσιάζει τα στοιχεία της περιγραφής που συζήτησαν. Επίσης, τα μέλη της παρουσιάζουν τι σκέφτηκαν παρατηρώντας το. Η περιγραφή κάθε ομάδας και οι σκέψεις τους καταγράφονται, ανά μνημείο, στον προηγούμενο πίνακα συμπληρώνοντας τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους και με τις παρατηρήσεις και τις σκέψεις τους.

Δραστηριότητα 3^η– διδακτική ώρα 3^η:

Στην ολομέλεια η/ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει στα παιδιά τον πίνακα της προηγούμενης δραστηριότητας, στον οποίο καταγράφηκε τι γνωρίζουν για κάθε μνημείο και, επίσης, περιλαμβάνει την περιγραφή που έκανε κάθε ομάδα για το μνημείο της και τις σκέψεις που έκαναν τα μέλη κάθε ομάδας. Στη συνέχεια, αξιοποιώντας το τρίτο μέρος της ρουτίνας σκέψης «Παρατηρώ, Σκέφτομαι, Αναρωτιέμαι», τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και κάθε ομάδα σκέφτεται ερωτήματα που εκφράζουν τι θα ήθελαν να μάθουν για το μνημείο τους. Τα καταγράφουν όπως μπορούν. Στην ολομέλεια, κάθε ομάδα εκφράζει τα ερωτήματά της και συμπληρώνεται ο σχετικός πίνακας κάθε μνημείου. Κάθε παιδί μπορεί να συμπληρώσει αν θέλει κάτι ή κάποιο ερώτημα στον πίνακα.

Εργαστήριο 3^ο

Ερευνώντας την ιστορία των μνημείων

Δραστηριότητα 1^η– διδακτική ώρα 1^η:

Τα παιδιά, σε ομάδες ανάλογα με το μνημείο που έχουν επιλέξει, στον Η/Υ, μέσω ενός ψηφιακού διαδραστικού χάρτη ή σε έντυπο χάρτη ή/και στην υδρόγειο σφαίρα, εντοπίζουν, με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού, τη χώρα της Μεσογείου και το σημείο που βρίσκεται το μνημείο τους. Στη συνέχεια κάνουν μια εικονική περιήγηση στο μνημείο αξιοποιώντας υπάρχουσες εικονικές περιηγήσεις που υπάρχουν στο διαδίκτυο ή/και τα εργαλεία Zoom in, Zoomout και StreetView του λογισμικού οπτικοποίησης Google Earth ή παρατηρούν έντυπο υλικό. Κρατούν σημειώσεις ζωγραφίζοντας/καταγράφοντας σε χαρτί, ή με τη διαδικασία της αποτύπωσης στιγμιότυπων οθόνης και εισαγωγής τους σε αρχείο παρουσίασης, όσα θα ήθελαν να θυμούνται, π.χ. σε ποια χώρα βρίσκεται το μνημείο τους, λεπτομέρειες που τους εντυπωσίασαν, κ.ά. Όση ώρα μια ομάδα είναι στον Η/Υ, οι υπόλοιπες ομάδες μελετούν και συζητούν σχετικό έντυπο υλικό.

Δραστηριότητα 2^η– διδακτική ώρα 2^η:

Τα παιδιά, σε ομάδες, στον Η/Υ, αναζητώντας τις απαντήσεις στα ερωτήματά τους, παρακολουθούν σχετικά και κατάλληλα βίντεο που περιλαμβάνουν πληροφορίες αναφορικά με την ιστορία των μνημείων ή έντυπο υλικό. Με τη διαδικασία της αποτύπωσης στιγμιότυπων οθόνης (PrtSc), όπως παραπάνω, επιλέγουν τα σημεία που θέλουν να κρατήσουν ως πληροφορίες ή σημειώνουν,

όπως μπορούν τις πληροφορίες που θέλουν από το έντυπο υλικό, καταγράφοντας, έτσι, τα βασικά ιστορικά στοιχεία του μνημείου.

Δραστηριότητα 3^η– διδακτική ώρα 3^η:

Κάθε ομάδα, στην ολομέλεια, παρουσιάζει τις πληροφορίες που βρήκε για το μνημείο της. Αρχικά, παρουσιάζει στον διαδραστικό χάρτη ή στον έντυπο, ή στην υδρόγειο σφαίρα, τη χώρα της Μεσογείου και τον τόπο που βρίσκεται το μνημείο της. Στη συνέχεια, παρουσιάζει τις πληροφορίες που άντλησαν από την εικονική περιήγηση και από τα βίντεο ή το έντυπο υλικό, όπως τις κατέγραψαν. Τα μέλη κάθε ομάδας, μετά την παρουσίαση, απαντούν σε ερωτήματα που τους θέτουν οι συμμαθητές/-τριες.

Εργαστήριο 4^ο

Ερευνώντας για τους ανθρώπους που δημιούργησαν τα μνημεία

Δραστηριότητα 1^η– διδακτική ώρα 1^η:

Στον χώρο υπάρχουν απλωμένα πανιά όσα είναι και οι ομάδες. Κάθε πανί αντιστοιχεί σε ένα από τα μνημεία που ερευνούν και πάνω του υπάρχει αντίστοιχο πληροφοριακό υλικό ως ιστορικές πηγές, π.χ. εικόνες αγγείων, τοιχογραφίες, φωτογραφίες εποχής, κ.ά. Τα παιδιά παροτρύνονται να μπουν σε ρόλο αρχαιολόγων που ερευνούν για την καθημερινή ζωή των ανθρώπων, όταν δημιούργησαν τα μνημεία. Σε κάθε ομάδα, παρατηρούν το υλικό τους, κάνουν υποθέσεις, ερμηνεύουν τα δεδομένα και καταγράφουν ζωγραφίζοντας ή σημειώνοντας τα συμπεράσματά τους για την καθημερινή ζωή των ανθρώπων της εποχής, π.χ. ενδυμασία, εργασίες, κ.ά.

Δραστηριότητα 2^η– διδακτική ώρα 2^η:

Η/ο εκπαιδευτικός προτείνει στα παιδιά, κάθε ομάδα να δει ξανά τις σημειώσεις της και να παρουσιάσει με την τεχνική της «παγωμένης εικόνας» που ζωντανεύει για λίγο, μια στιγμή της καθημερινότητας της εποχής που αντιπροσωπεύει το μνημείο τους, σύμφωνα με τα συμπεράσματα που έβγαλαν, ερμηνεύοντας τις πηγές που μελέτησαν στην προηγούμενη δραστηριότητα. Οι ομάδες συζητούν και οργανώνουν την παρουσίασή τους. Δημιουργούν τα σημεία όψης τους, π.χ. ενδυματολογικά στοιχεία, αντικείμενα καθημερινής χρήσης, κ.ά.

Δραστηριότητα 3^η– διδακτική ώρα 3^η:

Στην ολομέλεια, μια ομάδα παρουσιάζει την «εικόνα» της. Αρχικά, τα μέλη της ομάδας δίνουν σχήμα στο σώμα τους και ανάλογη έκφραση στο πρόσωπο και στη συνέχεια παραμένουν ακίνητα, σαν φωτογραφία που απεικονίζει μια στιγμή της καθημερινότητας των ανθρώπων της εποχής. Με έναν ήχο π.χ. από ξυλάκια, η/ο εκπαιδευτικός δίνει το έναυσμα, για να ζωντανέψει για λίγο η εικόνα και τα παιδιά να αναπαραστήσουν αυτό που έχουν σχεδιάσει. Με τον επόμενο ήχο «παγώνει» ξανά η εικόνα. Η ίδια διαδικασία ακολουθείται για όλες τις ομάδες. Μπορεί να αξιοποιηθεί η προβολή με προβολικό μηχάνημα σε μεγάλη επιφάνεια εικόνας του μνημείου, ώστε τα παιδιά να αναπαραστήσουν την ιστορία τους με την

τεχνική «μπαίνω στην εικόνα». Κάθε ομάδα προτείνει έναν τίτλο για την εικόνα της. Επίσης, κάθε ομάδα απαντά σε ερωτήσεις που τους θέτουν οι υπόλοιπες ομάδες και εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές των στιγμών που παρουσίασαν με ανάλογες στιγμές του σήμερα.

Εργαστήριο 5°

Ξεναγήση στο σήμερα μέσα από το χθες

Δραστηριότητα 1^η– διδακτική ώρα 1^η:

Η/ο εκπαιδευτικός προτείνει στα παιδιά να καλέσουν έναν/μία αρχαιολόγο ή ξεναγό και να αντλήσουν ακόμα περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα μνημεία τους, π.χ. πώς λειτουργούν σήμερα τα μνημεία αυτά, πληροφορίες για τις χώρες που βρίσκονται, αλλά και για τους ανθρώπους τότε και σήμερα. Στην ολομέλεια, συζητούν για το περιεχόμενο σχετικής πρόσκλησης, για να σταλεί με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Επίσης, προτείνουν τα ερωτήματα που θα ήθελαν να κάνουν, τα οποία καταγράφονται και αυτά για να σταλούν, ώστε να υπάρχει η κατάλληλη προετοιμασία από τον/την αρχαιολόγο ή ξεναγό.

Δραστηριότητα 2^η– διδακτική ώρα 2^η:

Κατά τη διάρκεια της συνάντησης με τον/την αρχαιολόγο ή ξεναγό, διαζώσης ή ψηφιακά, τα παιδιά κάνουν τα ερωτήματά τους και ηχογραφούν τις απαντήσεις. Όταν ολοκληρωθεί η συνάντηση, ακούν ξανά τις απαντήσεις που έχουν ηχογραφηθεί και σε έναν νέο πίνακα, όπου υπάρχουν οι φωτογραφίες των μνημείων, συζητούν και καταγράφεται τι νέο έμαθαν από τη συνάντησή τους με τον/την ειδικό για τα μνημεία τις χώρες και την ιστορία τους.

Δραστηριότητα 3^η– διδακτική ώρα 3^η:

Τα παιδιά, στην ολομέλεια, συζητούν πώς θα μπορούσαν να δημιουργήσουν μια μικρογραφία κάθε μνημείου. Προτείνουν υλικά που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και τρόπους κατασκευής τους π.χ. με ζωγραφική, κατασκευές από ανακυκλώσιμο υλικό, κολλάζ, με πηλό, κ.ά. Χωρίζονται σε ομάδες και κάθε ομάδα-μνημείο αποφασίζει με ποιον τρόπο θα δημιουργήσει τη μικρογραφία της. Όταν ολοκληρώσουν το έργο τους, κάθε ομάδα το παρουσιάζει στην ολομέλεια, έχοντας τον ρόλο αρχαιολόγων ή ξεναγών, δίνοντας και τις ανάλογες πληροφορίες που έμαθαν από τη συνάντησή τους με την/τον ειδικό και από τη δική τους διερεύνηση του θέματος.

Εργαστήριο 6°

Μια φωνή για όλα τα μνημεία

Δραστηριότητα 1^η– διδακτική ώρα 1^η:

Η/ο εκπαιδευτικός εμφανίζει ξανά τη βαλίτσα και εξηγεί στα παιδιά ότι σε μία θήκη βρήκε και ένα άλλο στοιχείο σχετικά με τα μνημεία. Τα παιδιά μαντεύουν τι στοιχείο μπορεί να είναι αυτό. Τους αποκαλύπτει μία «εφημερίδα», ή ψηφιακό ή έντυπο άρθρο, όπου ο τίτλος αναφέρει ότι τα μνημεία απειλούνται από κάποιους

κινδύνους. Αναπτύσσεται συζήτηση σχετικά με το τι μπορεί να πάθουν τα μνημεία και από τι κινδυνεύουν, κάνοντας, έτσι, τα παιδιά τις δικές τους υποθέσεις. Επίσης, αναφέρουν τους λόγους για τους οποίους πιστεύουν ότι είναι σημαντική η διατήρηση των μνημείων στο χρόνο. Ζωγραφίζουν ένα από τα μνημεία που γνώρισαν, αποτυπώνοντας κάποιον κίνδυνο που θα μπορούσε να τα απειλήσει.

Δραστηριότητα 2^η– διδακτική ώρα 2^η:

Η/ο εκπαιδευτικός διαβάσει βασικά σημεία του άρθρου, στο οποίο αναφέρονται οι πιθανοί κίνδυνοι της διατήρησης στον χρόνο των μνημείων. Επιπλέον, μπορεί να αξιοποιήσει τα πολυμέσα ή και επιπλέον έντυπο υλικό. Τα παιδιά έχοντας αντλήσει τις σχετικές πληροφορίες ομαδοποιούν τους κινδύνους, π.χ. λόγω καιρικών φαινομένων και της κλιματικής αλλαγής, της συμπεριφοράς των επισκεπτών, της έλλειψης συντήρησης, κ.ά., δημιουργώντας έναν εννοιολογικό χάρτη, τον οποίο προσθέτουν στον πίνακα της δραστηριότητας 2 του Εργαστηρίου 5. Χωρίζονται σε ομάδες και κάθε ομάδα αναλαμβάνει μια κατηγορία κινδύνων, ώστε να δημιουργήσει ένα μήνυμα, ή ό,τι άλλο σκεφτούν, για να κοινοποιήσουν το πρόβλημα και να προτείνουν λύσεις. Συζητούν και αποφασίζουν ποιο θα είναι το μήνυμά τους. Το ζωγραφίζουν ή το καταγράφουν. Επίσης, αποφασίζουν με ποιον τρόπο θα το δημιουργήσουν, ώστε να μπορούν να το κοινοποιήσουν π.χ. ραδιοφωνικό μήνυμα, αφίσα, φυλλάδιο, δημιουργία animation, ηλεκτρονικό βιβλίο, κ.ά., ώστε να προετοιμαστούν κατάλληλα, π.χ. να βρουν το κατάλληλο υλικό ή εξοπλισμό, κ.ά.

Δραστηριότητα 3^η– διδακτική ώρα 3^η:

Τα παιδιά σε ομάδες δημιουργούν τα μηνύματά τους με τον τρόπο που επέλεξαν. Όταν ολοκληρώσουν το έργο τους το παρουσιάζουν στην ολομέλεια και προτείνουν τρόπους κοινοποίησής τους π.χ. ψηφιακά στο ιστολόγιο του σχολείου στην Παγκόσμια Ημέρα Μνημείων, να το διαμοιράσουν στους γονείς, να κάνουν παρουσίαση σε άλλες τάξεις, σχολεία, κ.ά.

Εργαστήριο 7^ο

Η Μεσόγειος τώρα με άλλη ματιά - Ένας χάρτης διαφορετικός

Δραστηριότητα 1^η– διδακτική ώρα 1^η:

Τα παιδιά σε ρόλο χαρτογράφων, σε μικρές ομάδες αποτυπώνουν με διάφορους τρόπους π.χ. με πανιά ή ζωγραφίζοντας μεγάλες επιφάνειες, τη θάλασσα και χώρες της Μεσογείου. Κάθε ομάδα παρουσιάζει τον χάρτη που δημιούργησε στις υπόλοιπες ομάδες και κάθε φορά, τοποθετούν στα σωστά σημεία τις μικρογραφίες των μνημείων που κατασκεύασαν στο Εργαστήριο 5-δραστηριότητα 3. Φωτογραφίζουν τον χάρτη τους και προτείνουν έναν τίτλο για αυτόν, εκφράζοντας τις νέες γνώσεις που κατέκτησαν μέσα από τη διερεύνηση του θέματος.

Δραστηριότητα 2^η– διδακτική ώρα 2^η:

Η/ο εκπαιδευτικός αξιοποιώντας τη ρουτίνα σκέψης «*Τότε νόμιζα, τώρα ξέρω*», επαναφέρει τον πρώτο πίνακα του Εργαστηρίου 2, όπου είχαν καταγραφεί οι προϋπάρχουσες γνώσεις των παιδιών και τον πίνακα της δραστηριότητας 2 του Εργαστηρίου 5, όπως συμπληρώθηκε στη δραστηριότητα 2 του Εργαστηρίου 6 και κάνουν τις αντίστοιχες συγκρίσεις. Επίσης, θέτουν νέα ερωτήματα που μπορούν να αποτελέσουν θέμα για νέα Εργαστήρια, π.χ. υπάρχουν μνημεία στον βυθό της Μεσογείου; Υπάρχουν μνημεία κοντά μας; Στη συνέχεια, κάθε παιδί συμπληρώνει ένα φύλλο αυτοαξιολόγησης.

Δραστηριότητα 3^η– διδακτική ώρα 3^η:

Κάθε παιδί από τον φάκελο εργασιών του προγράμματος, επιλέγει το υλικό που θα ήθελε να κρατήσει ξεχωριστά, δημιουργώντας το portfolio του προγράμματος. Στη συνέχεια, στην ολομέλεια, ένα ένα παιδί παρουσιάζει κάποια από τα στοιχεία που συμπεριέλαβε, αιτιολογώντας την επιλογή του.

Ενδεικτικές δραστηριότητες για την περιγραφική αξιολόγηση

Οι μέθοδοι που προτείνονται να αξιοποιηθούν για τη συλλογή δεδομένων για την περιγραφική αξιολόγηση είναι, εκτός από την άτυπη ή/και οργανωμένη παρατήρηση από τον/την εκπαιδευτικό, οι συζητήσεις με τους/τις μαθητές/-τριες, οι εργασίες που οι μαθητές/-τριες υλοποιούν, ο ατομικός φάκελος των μαθητών/-τριών, η αυτοαξιολόγηση μέσα από ανοιχτά ερωτήματα και ένα φύλλο αυτοαξιολόγησης.

Σημαντικό ρόλο παίζουν οι κατάλληλες ερωτήσεις, οι οποίες θα βοηθήσουν το παιδί να εκφράσει τόσο τις νέες γνώσεις που επεξεργάστηκε όσο και να αναστοχαστεί αναφορικά με τη μαθησιακή του πορεία. (ΙΕΠ, 2017). Κάποια ενδεικτικά ανοιχτά ερωτήματα που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στη συζήτηση με τους/τις μαθητές/-τριες ως αυτοαξιολόγηση είναι:

- Τι θυμάσαι περισσότερο από το μάθημα/πρόγραμμα που κάναμε;
- Τι σου άρεσε περισσότερο;
- Σε δυσκόλεψε κάτι; Γιατί;
- Θα ήθελες να αλλάξεις κάτι σε κάποια εργασία σου; Γιατί;
- Πώς έκανες αυτή την εργασία;
- Μπορείς να συμπληρώσεις τη φράση «*Αυτό που έκανα καλύτερα ήταν...*»;
- Μπορείς να συμπληρώσεις τη φράση «*Αυτό που θα ήθελα να προσπαθήσω περισσότερο για να το μάθω είναι...*»;

Επίσης, η σύγκριση της προϋπάρχουσας με τη νέα γνώση, που μπορεί να γίνεται μέσα από εννοιολογικούς χάρτες, πίνακες ή καταγραφές ή δίνοντας έναν τίτλο ως ανακεφαλαίωση στη λήξη των δραστηριοτήτων ή του προγράμματος, μπορούν να δώσουν σημαντικά δεδομένα για την περιγραφική αξιολόγηση, ως μεταγνωστικές δραστηριότητες. Ακόμη, σημαντική είναι η ανατροφοδότηση από τους γονείς, όσον αφορά τη μεταφορά της νέας γνώσης στο σπίτι και ως προς την

ανάπτυξη των δεξιοτήτων που καλλιεργούνται μέσα από το πρόγραμμα, η οποία μπορεί να γίνεται είτε άτυπα είτε οργανωμένα με ατομικές συνεντεύξεις ή σχετικά ερωτηματολόγια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (2017). *Οδηγός εκπαιδευτικού για την περιγραφική αξιολόγηση στο Νηπιαγωγείο*. Αθήνα. Γραφείο Βιβλιοθήκης, Αρχείων και Εκδόσεων. Ανακτήθηκε από http://www.iep.edu.gr/images/IEP/Modules/SJ_Categories_II_for_K2/Perigrafiki_Axiologisi/2019/Odigo/1_Perigrafiki_PROSXOLIKH_NEW.pdf

Φύλλα περιγραφικής αυτο-αξιολόγησης

Ως μέσο συλλογής δεδομένων για την περιγραφική αξιολόγηση προτείνεται, επιπλέον των ανοιχτών ερωτημάτων και ένα *Φύλλο Αυτοαξιολόγησης Μαθητή/Μαθήτριας*, το οποίο μπορεί να συμπληρωθεί από τους/τις μαθητές/-τριες και στη συνέχεια να ακολουθήσει αναστοχαστική συζήτηση, στην ολομέλεια.

ΦΥΛΛΟ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΑΘΗΤΗ/ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ	
	 Πολύ Μέτρια Καθόλου
	ΟΝΟΜΑ:
1	Έμαθα καινούρια πράγματα.
2	Κατάλαβα όλα όσα κάναμε.
3	Δυσκολεύτηκα σε κάποιες εργασίες.
4	Ρωτούσα όταν δεν καταλάβαινα κάτι.
5	Μου άρεσαν όλες οι δραστηριότητες που κάναμε.
6	Κάποιες εργασίες που έκανα δεν μου άρεσαν.

7	Είπα τις ιδέες μου και τη γνώμη μου στην ομάδα.
8	Άκουγα προσεκτικά τις ιδέες και τη γνώμη των συμμαθητών και των συμμαθητριών μου.
9	Δυσκολευόμουν όταν οι συμμαθητές και οι συμμαθήτριές μου ήθελαν να κάνουμε κάτι άλλο από αυτό που ήθελα ή έκανα εγώ.
10	Όταν δεν ήξερα πώς να κάνω κάτι απογοητεύομουν.
11	Σεβόμουν τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές μου και ακολουθούσα τους κανόνες στην τάξη και στις ομάδες εργασίας.
12	Μου άρεσε όταν συνεργαζόμουν με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές μου στις ομάδες.
13	Μπορούσα και στο σπίτι μου να κάνω κάτι που έμαθα από το μάθημα.
14	Θα ήθελα να μάθω περισσότερα για το θέμα που διερευνήσαμε.

Περιγραφή ενδεικτικών δραστηριοτήτων για το portfolio μαθητή/-τριας

Το portfolio του μαθητή/-τριας μπορεί να περιλαμβάνει το *Φύλλο Προόδου Μαθητή/Μαθήτριας*, το *Φύλλο Αυτοαξιολόγησης Μαθητή/Μαθήτριας*, καταγραφές από τις συζητήσεις με τα παιδιά, επιλεγμένα φύλλα εργασίας ή άλλα έργα ενδεικτικά της εξέλιξης της μαθησιακής τους πορείας, περιγραφικές καταγραφές από την παρατήρηση της/του εκπαιδευτικού, εργασίες ή άλλο υλικό που παρήγαγαν επιλεγμένο από τους/τις μαθητές/-τριες, καταγραφές από τις συνεντεύξεις ανατροφοδότησης από τους γονείς, ηχητικό, ψηφιακό και φωτογραφικό υλικό.

Η ατομική συζήτηση της/του εκπαιδευτικού με κάθε παιδί για την επιλογή του υλικού που περιλαμβάνουν στο portfolio και η παρουσίαση από τα παιδιά υλικού από το portfolio τους με τη σχετική αιτιολόγηση των επιλογών τους,

αποτελούν ενδεικτικές δραστηριότητες, οι οποίες μπορούν να συνεισφέρουν στην περιγραφική αξιολόγηση.

Βίντεο (ένα πρωτότυπο βίντεο επίδειξης υποδειγματικής διδασκαλίας ή επιμορφωτικής παρουσίασης του εργαστηρίου)

Ερωτήσεις αυτοαξιολόγησης του προγράμματος

1. Η μορφή της συνεργατικής μάθησης που προτείνεται στο πρόγραμμα Εργαστηρίων είναι η *πρακτική του παζλ*.

α. Σωστό

β. Λάθος.

2. Στις δραστηριότητες των Εργαστηρίων αξιοποιούνται συγκεκριμένες *Ρουτίνες Σκέψης*.

α. Σωστό.

β. Λάθος.

3. Για να εκφράσουν οι μαθητές/-τριες τις προϋπάρχουσες γνώσεις και τις πρότερες αντιλήψεις τους αξιοποιούνται τα παρακάτω:

α. Εισήγηση του/της εκπαιδευτικού, ερωτήσεις-απαντήσεις.

β. Εικόνες, ερωτήσεις- απαντήσεις.

γ. Θεατρικό Παιχνίδι, συζήτηση, νοητικός χάρτης με η μορφή πίνακα, Ρουτίνα Σκέψης.

4. Η εισαγωγή της νέας γνώσης για τα μνημεία της Μεσογείου, την ιστορία και την καθημερινή ζωή των ανθρώπων της εποχής γίνεται με τα παρακάτω μέσα και διαδικασίες:

α. Εικονική περιήγηση, συζήτηση.

β. Εικονική περιήγηση, βίντεο, έντυπο υλικό, ιστορικές πηγές, συνέντευξη από ειδικό, εργασία σε ομάδες.

γ. Εμπλουτισμένη εισήγηση από τον/την εκπαιδευτικό.

5. Η τεχνική της «παγωμένης εικόνας» αξιοποιείται για να αποτυπώσουν οι μαθητές/-τριες τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους.

α. Σωστό.

β. Λάθος.

6. Οι μαθητές/-τριες, σε ομάδες, δημιουργούν τις μικρογραφίες των μνημείων και:

- α. τις φωτογραφίζουν, για να κάνουν μια έκθεση φωτογραφίας μνημείων
- β. τις παρουσιάζουν στους γονείς τους
- γ. τις παρουσιάζουν στην ολομέλεια, μπαίνοντας σε ρόλο αρχαιολόγων ή ξεναγών.

7. Για τη σπουδαιότητα της διατήρησης των μνημείων στον χρόνο και την ανάγκη προστασίας τους:

- α. κάθε μαθητής/-τρια ζωγραφίζει/γράφει ένα δικό του/της μήνυμα
- β. οι μαθητές/-τριες με την τεχνική του καταγισμού ιδεών λένε μηνύματα που καταγράφονται από τον/την εκπαιδευτικό
- γ. οι μαθητές/-τριες σε ομάδες, συζητούν, δημιουργούν ένα μήνυμα και το ζωγραφίζουν/καταγράφουν.

8. Μετά τη συνέντευξη από τον/την ειδικό, κάθε μαθητής/-τρια συμπληρώνει ένα φύλλο εργασίας, ώστε να αξιολογηθούν οι νέες γνώσεις που καθένας/καθεμία κατέκτησε από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα.

- α. Σωστό
- β. Λάθος

9. Οι μαθητές/-τριες, σε ομάδες, δημιουργούν τον δικό τους χάρτη της Μεσογείου και:

- α. ζωγραφίζουν πάνω στον χάρτη τα μνημεία που επεξεργάστηκαν στα Εργαστήρια
- β. τοποθετούν στα σωστά σημεία του χάρτη τους τις μικρογραφίες των μνημείων που κατασκεύασαν σε προηγούμενο Εργαστήριο.
- γ. τοποθετούν στα σωστά σημεία του χάρτη φωτογραφίες των μνημείων.

10. Τα ανοιχτά ερωτήματα προτείνονται ως ένας από τους τρόπους αυτοαξιολόγησης των μαθητών/-τριών.

- α. Σωστό.
- β. Λάθος.